

УДК 796.5:374.013

Малиш В.В.¹, Хомякова О.М.², Брухно Е.Л.³

¹ методист ЗПО «Комунарський районний центр молоді та школярів»

² керівник гуртка спортивного туризму ЗПО «Комунарський районний центр молоді та школярів»

³ старш. викл., НУ «Запорізька політехніка»

СИСТЕМА ЗАХОДІВ З ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ГУРТКІВ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В ЗАКЛАДІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Здоров'язберігаюча педагогіка – галузь педагогіки яка має сприяти загальному фізичному, психічному та соціальному благополуччю дітей та молоді, розвивати здоров'я для успішного вирішення освітніх завдань в закладах позашкільної освіти. Практичний досвід роботи та проблемні питання підвищення ефективності поза шкільної освіти створили підґрунтя для розробки Системи заходів, щодо впровадження здоров'язберігаючої педагогіки в закладі позашкільної освіти «Комунарський районний центр молоді та школярів».

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбережувальна педагогіка, заклади поза шкільної освіти, інновації, система заходів, гурток спортивного туризму.

Abstract. Health-preserving pedagogy is a branch of pedagogy that should promote the overall physical, mental and social well-being of children and youth, develop health as a key resource for the successful solution of educational tasks in out-of-school educational institutions. Practical experience and problematic issues of improving the effectiveness of out-of-school education created the basis for the development of the System of Measures for the Implementation of Health-Saving Pedagogy in the out-of-school education institution "Komunarskyi District Centre for Youth and Schoolchildren".

Keywords: health, health-preserving pedagogy, out-of-school institutions, innovations, system of measures, sports tourism club.

Заклад позашкільної освіти є складовою системи позашкільної освіти, яка створена для надання знань, формуючи вміння та навички за інтересами; яка забезпечує потреби особистості у творчій самореалізації та інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток, підготовку до активної професійної та громадської діяльності, створює умови для соціального захисту та організації змістовного дозвілля відповідно до здібностей, обдарувань та стану здоров'я вихованців, учнів і слухачів.

Діяльність з розвитку здібностей вихованців закладів позашкільної освіти відбувається у час, вільний від навчальних занять у закладах освіти,

які є обов'язковими. Відомо, що будь-яка робота (фізична, розумова) призводить до розвитку стомлення і зниження продуктивності діяльності. Розрізняють фізичну та психоемоційну втоми. Фізична втоми є наслідком довготривалого й одноманітного фізичного навантаження. Психоемоційна втоми є результатом емоційної напруги, яка пов'язана з діяльністю нервової системи та головного мозку. Тобто, з'являтися на заняття у секції та гуртки діти можуть вже з певним ступенем втоми.

Щоб зупинити, або хоча б уповільнити процес накопичення втоми протягом дня, запобігти виникненню стресових станів у вихованців і підвищити ефективність навчання у закладах позашкільної освіти треба вживати певних заходів профілактики їх здоров'я. Одним з напрямків такої діяльності може стати впровадження в навчальний процес закладів позашкільної освіти здоров'язберігаючих технологій, які передбачають різноманітні аспекти впливу педагога на здоров'я учня на інформаційному, фізичному та психологічному рівнях.

Ця галузь педагогіки покликана сприяти загальному фізичному, психічному та соціальному благополуччю дітей та молоді, розвивати здоров'я як ключовий ресурс для успішного вирішення освітніх завдань.

Можемо зазначити, що впровадження здоров'язберігаючої педагогіки в освітній процес закладів позашкільної освіти стикається з різноманітними проблемами. Деякі з них випливають із загальних труднощів в освітньому середовищі, тоді як інші можуть бути специфічними для конкретного позашкільного закладу. Серед них:

- недостатня увага до здоров'язберігаючої педагогіки, що має свій прояв у акцентуванні уваги на академічних аспектах, залишаючи на задньому плані аспекти здоров'я;

- відсутність кваліфікованих педагогів, які мають необхідні навички та знання в області здоров'язберігаючої педагогіки;

- недостатність фінансування, що ускладнює впровадження програм та заходів, спрямованих на збереження здоров'я;

- брак розвитку необхідної інфраструктури для проведення фізкультурних та спортивних занять, медитацій та інших здоров'язберігаючих практик.

- неоднорідність підходів, яка має свій вираз у відсутності спільного розуміння та застосування концепцій здоров'язберігаючої педагогіки серед педагогів та адміністрацій закладів позашкільної освіти.

- відсутність системного моніторингу оцінювання ефективності заходів здоров'язберігаючої педагогіки;

- проблеми у встановленні партнерства з іншими організаціями для обміну кращими практиками та ресурсами оздоровлення.

Розв'язанню цих проблем можуть сприяти вивчення та впровадження ефективних стратегій управління, залучення зацікавлених сторін, розробка більш гнучких програм та акцентування уваги на важливості здоров'язберігаючих аспектів у загальній концепції освіти.

Практичний досвід роботи та проблемні питання, які було зазначено вище створили підґрунтя для розробки Системи заходів, щодо впровадження здоров'язберігаючої педагогіки в закладі позашкільної освіти. Цю систему можна розглядати як комплексний і послідовний алгоритм дій.

Вибір гуртків спортивного туризму, як об'єкту впровадження здоров'язберігаючої педагогіки в освітній процес обумовлений унікальністю спортивної туристичної діяльності, наслідком якої є різноплановий зміст навчально-тренувальних занять і завдань, які на цих заняттях вирішуються.

Групою дослідників, з числа фахівців закладу, в рамках реалізації першого (організаційного) етапу Системи заходів було проведено:

- анкетування батьків вихованців щодо визначення рівня підготовленості дитини до занять з використанням здоров'язберігаючої педагогіки.

- анкетування вихованців гуртків спортивного туризму щодо визначення готовності до занять з використанням здоров'язберігаючої педагогіки.

Результати цих досліджень обумовили визначення цілей, завдань та практичних заходів для другого (практичного) етапу втілення Системи заходів. Методичний супровід цієї роботи здійснювався на педагогічних нарадах, педагогічних практикумах. Було розроблено методичні рекомендації «Система контролю та обліку тренувальних навантажень», «Педагогічні методи та прийоми, спрямовані на збереження здоров'я вихованців» та «Розвиток навичок вихованців щодо самоуправління здоров'ям». Методичні рекомендації містять питання оцінки фізичного стану вихованців, розробки індивідуальних тренувальних програм, контролю за навантаженням, розвитку навичок самоуправління здоров'ям тощо. Також, розроблено програми Тренінгу для вихованців гуртків спортивного туризму «Нормалізація психоемоційного стану» і тренінгу для батьків вихованців «Нормалізація психоемоційного стану дитини».

Процес реалізації Системи заходів триває і вимагає залучення до освітнього процесу фахівців, готових до впровадження інновацій з використанням здоров'язберігаючої педагогіки. З метою підвищення професійної майстерності та обізнаності педагогів до освітнього процесу залучаються профільні спеціалісти закладу (практичний психолог,

спортивний психолог, соціальний педагог). Також, якість організації освітнього процесу в контексті здоров'язбереження залежить від сучасного наукового супроводу. Меморандум про творчу співпрацю між Закладом позашкільної освіти «Комунарський районний центр молоді та школярів» Запорізької міської ради і Національним університетом «Запорізька політехніка» передбачає взаємовигідне співробітництво в наступних напрямках: науково-методичний супровід, спільні дослідження у галузі здоров'я та спорту, дуальна освіта та інше.

Маємо зазначити, що якість освітнього процесу в гуртках спортивного туризму, запровадження здоров'язберігаючих технологій потребує відповідної сучасної матеріально-технічної бази: персональних електронних пристроїв для контролю стану здоров'я, мобільних додатків та програм, спеціального обладнання та устаткування для забезпечення цієї діяльності, тощо. Тому у перспективі ми вбачаємо укріплення матеріально-технічної бази закладу і здійснення моніторингу результатів впровадження Системи заходів здоров'язберігаючої педагогіки з використанням сучасного обладнання.

Список використаних джерел

1. Вишневський М. І., Іванова Н. В., Бондар В. М. Здоров'я та здоров'язберігаюча педагогіка : підручник / ред.: М. І. Вишневський, Н. В. Іванова, В. М. Бондар. Київ : Вид-во ін-ту розвитку освіти, 2019. 400 с.
2. Воронова О. В. Здоров'язберігаюча педагогіка : методичний керівник. – Київ : Вид-во ін-ту розвитку освіти, 2018. 240 с.
3. Здоров'я та здоров'язберігаюча педагогіка : підручник / ред.: О. В. Кухар, В. М. Бондар, Н. В. Іванова. – Київ : Вид-во ін-ту розвитку освіти, 2017. 368 с.
4. Здоров'я та здоров'язберігаюча педагогіка : підручник / ред.: І. С. Олійник, О. В. Малишевська, В. М. Бондар. – Київ : Вид-во ін-ту розвитку освіти, 2018. 368 с.
5. Сливка Л. В. Здоров'язбережувальна педагогіка : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2016. 200 с.